

Ind på arbejdsmarkedet

En casesamling

Ind på arbejdsmarkedet – En casesamling

© KL

1. udgave, 1. oplag 2014

Pjecen er udarbejdet af KL

Design: Kontrapunkt

Foto: Colourbox

Sats: Kommuneforlaget A/S

Tryk: Rosendahls - Schultz Grafisk

Produktion: Kommuneforlaget A/S

Produktionsnr. 830107

Produktionsnr. 830107-pdf

ISBN 978-87-92907-78-3

ISBN 978-87-92907-79-0-pdf

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 33 70 33 70

kl@kl.dk

www.kl.dk

Indhold

Indledning	2
Ledige med svag tilknytning til arbejdsmarkedet – en meget forskelligartet gruppe	3
Holstebro: GPS – Du finder vejen!	4
Viborg: Team Ny Indsats	6
Gentofte: ViTo – Videnscenter for tosprogede	10
Frederikshavn: Mit Liv Mit Ansvar	12
Stevns: Relationen er afgørende	16
Halsnæs: Arbejdsfællesskaber med fremtidsperspektiv	20
Rebild: Projekt Næste Skridt	22
Vejle: Branchepakker i integrationsindsatsen	26

Indledning

Denne publikation præsenterer otte eksempler på gode kommunale indsatser, der hjælper ledige med komplekse udfordringer tættere på arbejdsmarkedet. De otte cases beskriver både et borgerforløb og kommunens metode bag indsatsen.

Casesamlingen viser, at gruppen af ledige med svag tilknytning til arbejdsmarkedet er enormt heterogen. Deres udfordringer er meget forskellige og de indsatser, der kan rykke dem tættere et arbejdsmarkedsperspektiv, er derfor også forskellige.

KL har i juni 2014 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle kommuner, hvor eksempler på indsatser for udsatte ledige blev efterspurgt. Eksemplerne viser først og fremmest, at hver borger har en unik historie. Nogle har en diagnose, andre har været udsat for ødelæggende oplevelser, mens andre igen er ved at komme sig efter et sygdomsforløb. Og mange har ikke bare én, men flere udfordringer på samme tid. Kommunernes besvarelser viser også, at vejen i job for disse mennesker ofte er lang og ujævn, og at det i mange tilfælde er afgørende, at indsatsen sker i et fællesskab mellem jobcenter, social og sundhed, integration mv. Endelig viser besvarelserne, at det er muligt gennem en individuel og håndholdt indsats at rykke disse mennesker i uddannelse eller arbejde.

Som en del af materialeindsamlingen til denne publikation har KL været på besøg i Stevns Kommune og interviewet 12 borgere. Borgerne i interviewgruppen har alle det til fælles, at de har rykket sig fra at have svag tilknytning til arbejdsmarkedet til at være kommet i fleksjob, ordinært job, uddannelse, eller lignende, eller er kommet nærmere et arbejdsmarkedsperspektiv.

En række citater fra disse interviews præsenteres løbende i publikationen. Nogle stikord fra borgernes besvarelser, når de spørges hvad der har været afgørende for, at de har rykket sig, er: "tillid til mentoren/sagsbehandleren", "tålmodighed", "egen vilje" og "at blive mødt i øjenhøjde."

KL ønsker med casesamlingen at vise, at ledige med svag tilknytning til arbejdsmarkedet er en meget sammensat gruppe med meget forskelligartede udfordringer. Standardiserede løsninger er derfor ikke den rigtige vej at gå. Rammerne for indsatsen skal tage højde for kompleksiteten i de lediges udfordringer og give plads til, at ting tager tid.

Alle kommuner er blevet inviteret til at komme med en eller flere cases til denne publikation. KL har valgt cases fra otte kommuner, ud fra et behov for afgrænsning. Alle borgere omtalt i publikationen er anonymiseret.

Se også på www.kl.dk/beskæftigelsespolitik:

- KL's udspil **Ind på arbejdsmarkedet – Et politisk udspil**
  - KL's analyse **Ind på arbejdsmarkedet – Fakta og analyse**
-

Ledige med svag tilknytning til arbejdsmarkedet – en meget forskelligartet gruppe

Malthe, 23 år. Lider af en gennemgribende udviklingsforstyrrelse og alvorlig psykisk sygdom. Har haft et flerårigt hashmisbrug. Er i dag i uddannelsesrevalidering.

Morten, 45 år. Har haft et flerårigt misbrug af alkohol og stoffer, som har ført til skilsmisse og afstand til børnene. Har kæmpet med depression og angst. Er i dag kommet i fleksjob.

Natacha, 31 år. Har haft meget lavt selvværd, bl.a. grundet traumatiserende oplevelser i barndommen. Har forsøgt sig med flere uddannelser, men lidt nederlag hver gang, indtil hun valgte at følge drømmen: at blive blomsterdekoratør.

Phillip, 25 år. Opvokset i en socialt udsat familie og har været tilknyttet bandemiljøet. Er i dag kommet i virksomhedspraktik.

Namir, 24 år. Kom til Danmark fra Afghanistan da han var otte år. Er af en familie med omfattende sociale problemer. Har været kriminel og misbruger. Er i dag i gang med tømreruddannelsen.

Peter, 36 år. Havde i mange år et voldsomt alkoholmisbrug og førte en isoleret tilværelse. Er i dag i virksomhedspraktik. Næste skridt er fleksjob.

Miriam, 30 år. Kom til Danmark fra Syrien med tre børn og en psykisk syg mand. Har meget ringe skolebaggrund og forskellige fysiske skavanker. Er i dag i virksomhedspraktik og drømmer om et job i en bagerforretning.

Louise, 26 år. Kommer fra et misbrugshjem og har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen. Går i dag på handelsskolen.

Poul, 47 år. Har haft socialfobi, panikangst, depressionstilstand og personlighedsforstyrrelser. Havde et flerårigt misbrug. Er i dag kommet i fleksjob.

Holstebro

GPS – Du finder vejen!

Jobbet som industriarbejder og alkoholmisbruget er de to ting, der fylder mest i Mortens liv. En dag knækker filmen. Han mister både job og familie. Han kan ikke finde vejen tilbage til livet igen, men GPS-projektet hjælper ham tilbage på rette spor.

Morten er 45 år og opvokset med en far, der var fisker og en mor, der var hjemmegående. Han var ikke ret gammel, før han gik i farens fodspor, og efter 9. klasse var han fisker i en del år. Herefter arbejdede han som ufaglært industriarbejder, hvor han ofte havde dobbeltjob. Han var af den overbevisning, at han kun var noget i kraft af sit arbejde.

Morten har fra meget ung haft et stort forbrug af alkohol, som udviklede sig til et massivt misbrug, hvor også euforiserende stoffer er kommet til. Arbejdet og misbruget fylder det hele, og det ender med, at Morten bliver skilt og mister tilknytning til sine to børn. Efterhånden som misbruget tager fart, bliver det sværere for Morten at holde fast i arbejdet, og han begynder at ty til kriminelle metoder for at skaffe penge. I 2008 kommer Morten på kontanthjælp og deltager i forskellige tilbud, men på det tidspunkt er misbruget så voldsomt, at resultaterne udebliver. Man forsøger med forskellige praktikker, men uden held. Det er svært for Morten at se, hvordan han skal komme på fode igen.

Morten udvikler en alvorlig depression og angst, og han isolerer sig i hjemmet. I starten af 2010 kommer han i alkoholbehandling. Her kommer man frem til, at Morten er i en sådan tilstand, at han ikke kan gøre gavn af behandlingstilbuddet på det tidspunkt. Morten får bevilget et tre-måneders ophold på et botilbud, hvor han får støtte til at komme ovenpå.

Da han vender hjem efter opholdet, starter han med det samme i projektet "GPS – Du finder vejen!". Formålet er at stabilisere og fastholde Morten i en struktureret hverdag, der vil bringe ham tættere på arbejdsmarkedet. I forløbet oplever Morten at blive mødt, set, hørt og forstået, som det menneske han er. Han deltager i GPS-forløbets strukturerede ugeprogram med blandt andet socialt samvær, motion, og sundhedsundervisning, og benytter sig også af tilbuddet om individuelle samtaler, som giver ham forståelse for egne reaktionsmønstre. Mortens sindstilstand stabiliserer sig mere og mere. Det tager tid, og i perioder er det nødvendigt for de professionelle omkring ham at være roligt afventende, for at gøre ham tryk nok til at tage næste skridt. Det er vigtigt for ham at føle, at det er ham der har 'foden på spejderen'.

Under forløbet i GPS flytter han sig fra at være helt inaktiv, uden selvværd og uden nogen tro på, at han kan komme tilbage på arbejdsmarkedet, til at han i november 2012 bliver ansat i et fleksjob. Et job han stadig varetager i dag.

Holstebro Kommunes projekt "GPS – Du finder vejen!", henvender sig til borgere over 18 år, der har lidt en række nederlag i forhold til de traditionelle behandlings- og aktiveringstiltag, og som har andre problemer end ledighed.

Målet med forløbet er, at borgeren opnår tilid til, at der kan ske forandring i positiv retning og at borgeren får nærmere tilknytning til arbejdsmarkedet. Andre mål er, at borgeren får en hverdag med indhold, fornyede faglige og sociale kompetencer, bedre sundhedstilstand, øget selvindsigt og styrket netværk.

Tilbuddet sammentænker aktivering, undervisning og sociale tilbud, som fokuserer på borgerens individuelle proces. Gennem forløbet sættes nye personlige mål hos borgeren, og borgeren tilføres færdigheder og viden, der muliggør nødvendige forandringer gennem struktureret undervisning og kon-

krete aktiviteter. Der sker løbende en veksling mellem individuelle samtaleforløb og gruppevejledningsforløb.

Tidligt i forløbet udarbejdes en plan i samarbejde med borgeren, hvor omdrejningspunktet blandt andet er tilegnelse af nye faglige og personlige kompetencer. Planen præsenteres som et overskueligt ugeskema, der giver borgeren et overblik over aktiviteterne i den enkelte uge. Som en del af planen, udarbejdes et såkaldt "udviklingskompas", som består af en række progressionsmålinger. Progressionsmålingerne bidrager til den løbende opfølgning på borgerens udvikling.

Eksempel på ugeskema

Tid/uge	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8.00-9.00	Morgenkaffe/ samtaler	Morgenkaffe/ samtaler	Morgenkaffe/ samtaler	Morgenkaffe/ samtaler	Morgenkaffe/ samtaler
9.00-10.00	Gruppetime	Gruppetime	Arbejdspraktik (9.00-14.30)	Gruppetime	Natur
10.00-11.00	Hal Gåtur	Motionsrum Cykling/Gåtur	Sundheds- temaer	Motionsrum Cykling/Gåtur (Fysiske test)	Natur
11.00-12.00	Hal Gåtur	Motionsrum Cykling/Gåtur	Sundheds- temaer	Motionsrum Cykling/Gåtur (Fysiske test)	Natur
12.00-13.00	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost	Frokost Natur
13.00-14.00	Ugeplaner	Samtaler Afspænding	Let motion "Puls"	"Den Gode Gerning" samtale	Natur
14.00-15.00	Café samtaler	Café samtaler	Café samtaler	Café samtaler	Café samtaler

Viborg

Team Ny Indsats

Malthe er en ung mand med flere udfordringer, end de fleste andre på hans alder. Hashmisbruget bliver en måde at dulme de psykiske problemstillinger, der plager ham hver eneste dag. Men Team Ny Indsats bliver en ny start for Malthe.

Malthe er en ung mand på 23 år. Han lider af gennemgribende udviklingsforstyrrelse og alvorlig psykisk sygdom. De psykiske udfordringer har medført, at han har varige begrænsninger i arbejdsevnen. Han har desuden gennem flere år haft et hashmisbrug, som han trods utallige opfordringer ikke ønsker behandling for.

Malthe har stort set modtaget kontanthjælp, lige siden han blev myndig. Han har tidligere påbegyndt forskellige uddannelser, men hver gang blev de afbrudt, blandt andet fordi Malthe var meget ustabil i sit fremmøde. Da han er omkring 19 år, får han tilkendt revalidering til en uddannelse, som er mulig at tage på særlige vilkår. Men også dette uddannelsesforløb bliver afbrudt, da uddannelsesstedet trods massiv støtte vurderer, at de ikke kan rumme Malthe. En beslutning Malthe er meget skuffet over, for han vil meget gerne gennemføre uddannelsen, så han på sigt kan få et arbejde. Uddannelsesstedet pegede på, at Malthe manglede motivation, var for lidt engageret i undervisningen, havde for meget fravær og at hashmisbruget påvirkede udbyttet af undervisningen. De pegede også på Malthes udfordringer med at styre sit temperament.

Malthe bliver i forbindelse med afbrydelsen af uddannelsesforløbet visiteret til team "Ny Indsats", idet Jobcenter Viborg vurderer, at han har behov for en håndholdt indsats. Her får Malthe gennem individuelle coachende samtaler, øje på, at han er nødt til selv at gøre noget aktivt for at forandre sin situation, hvis det skal blive realistisk for ham at gennemføre sin drømmeuddannelse. Malthe beslutter sig for at søge misbrugsbehandling. Mens Malthe er tilknyttet "Ny Indsats" sideløbende med misbrugsbehandling, psykiatrisk behandling og bostøtteordning, gennemgår han en masse personlige forandringer. Han har endelig indset, at han har et misbrug og han har fået et nyt syn på livet. Han er langt mere håbefuldt omkring sin fremtid.

Malthe har et stort ønske om at vende tilbage til den uddannelse, han blev afsluttet fra, og han får nu øje på, at han selv besidder ressourcer til – med støtte – at forandre sin situation. Det er samtidig de professionelle indtryk, at Malthe kæmper for at udvikle sig i positiv retning.

Efter et års forløb i "Ny Indsats" bliver Malthe atter tilkendt revalidering, så han kan genoptage sit uddannelsesforløb. Der bliver i afgørelsen lagt vægt på den store udvikling, Malthe har gennemgået. Fra at være svær at rumme på uddannelsesstedet, grundet manglende motivation, udadreagerende adfærd og misbrug, er han nu i stand til at deltage fuldt ud i undervisningen. Tilbage-meldingen fra uddannelsesstedet er, at han trives og at uddannelsesforløbet skrider planmæssigt frem.

Viborg Kommune har oprettet et særligt team kaldet "Ny Indsats" for ledige med komplekse problemstillinger. Her har man samlet indsats og myndighed i én og samme person, således at borgeren kan modtage en mere håndholdt indsats.

Sagsbehandlerne i teamet kaldes "indsatskonsulenter", idet der lægges vægt på, at disse – udover myndighedsrollen – også repræsenterer den indsats, borgerne tilbydes. Indsatskonsulenterne er ansvarlige for omkring 30 borgere hver, hvilket betyder, at der er mere tid til den enkelte. Tilbuddet dækker over individuelle samtaler, hvor der, ud fra en anerkendende, coachende og motiverende tilgang, arbejdes på at udvikle og afklare borgerne i forhold til arbejdsmarkedet. Der er her særlig fokus på relationen mellem borger og indsatskonsulent, samt på, at borgeren tager del i egen plan.

For de borgere, der vurderes at kunne have gavn af det, er der mulighed for to gange ugentligt at deltage i et aktivitetstilbud. Hver borger har sin egen mappe, hvor han/hun med hjælp fra indsatskonsulenten skriver,

hvilke mål og delmål han/hun gerne vil opnå ved at deltage i aktiviteten. Nogle borgere øver sig i at fremmøde stabilt, nogle øver sig i at være sammen med andre mennesker, mens andre har helt tredje mål. I aktivitetstilbuddet er der mulighed for at indgå i socialt samvær og lave kreative ting, såsom at tegne, male, og sy.

"Ny Indsats" har forsøgsvis ansat en jobkonsulent, hvis kerneopgave er at finde virksomheder, der i praktikforløb kan rumme borgere med komplekse problemstillinger, og som samtidigt evner at understøtte den enkelte borgers udvikling. Jobkonsulenten deltager efter behov i aktivitetstilbuddet, for yderligere at sikre det beskæftigelsesrettede fokus samt for at understøtte den videre udvikling, således at der kan tales om virksomhedspraktik med videre, når det vurderes relevant.

Den svære vej videre i livet

"Jeg var meget langt nede, jeg kunne ikke handle ind, jeg kunne ikke tage med en bus, jeg kunne ingenting. Bare den mindste vejtrækningslyd, bare der var en, der hostede på en forkert måde, så var jeg væk igen. Det, at rejse sig op igen, har været meget svært. Jeg har hele tiden gerne villet, men når jeg stod i det, kunne jeg ikke alligevel." **Annette, 51 år**

"Det har været lidt svært at holde sig kørende og holde engagementet, når man har været depressiv. Så er det virkelig svært at møde op, så lukker man sig lidt inde. Det der har holdt mig kørende, har nok været gejsten for det – det der med, at man har fået god feedback fra både kollegaerne og fra de børn, man har haft med at gøre." **Thomas, 27 år**

"Da jeg først lærte Lene (mentoren, red.) at kende, havde jeg en depression og led rigtig meget af angst, fordi ja... jeg havde været meget hjemme, du ved, med nedrullede gardiner og gad ikke noget overhovedet. Så det var ligesom der, hun mødte mig og skulle hjælpe mig videre." **Mona, 22 år**

"Det der har været sværest, det har været, at Steen (mentoren, red.) har stillet krav til mig. Ikke urimelige krav, men det har jeg til tider syntes, at de var. Indtil jeg ligesom har siddet og tænkt lidt over det for mig selv. Men han har forventet, at jeg har tænkt over de ting, vi har snakket om. Og reflekteret over tingene og det har været rigtig svært i starten." **Louise, 26 år**

"Jeg har jo været her (i jobcentret, red.) i mange, mange år, nu fylder jeg jo snart 29, jeg har jo fan'ne været her siden jeg var 16. Så det går jo helt tilbage til oldtiden, næsten. Så det starter jo bare med, at man ikke har noget job, og så søger man kontanthjælp, og så får man jo en aktivering og det er jo så her. Og hvis man ikke kommer, så trækker de jo i kontanthjælpen." **Trine, 29 år**

Gentofte

ViTo – Videnscenter for tosprogede

Det er svært for Namir at bryde ud af mønstret. Alle hans ældre søskende er på kontanthjælp, og hans far har været stærkt traumatiseret, siden de kom til Danmark, da Namir var barn. Men Namir ønsker brændende en bedre fremtid for sig selv og sin familie.

Namir er en 24-årig mand med afghansk afstamning. Han er vokset op i en afghansk familie som én ud af ni søskende. Familien kom til Danmark, da Namir var otte år gammel, og de har siden da boet i Gentofte Kommune. Familien har gennem flere år haft omfattende sociale problemer. Namirs far er stærkt traumatiseret og på førtidspension. Hans mor er sekundært traumatiseret og på kontanthjælp. Hun har aldrig haft et arbejde.

Namir har i teenageårene været anbragt uden for hjemmet og har haft en ustabil skolegang. Da han fylder 18 år, kommer han på kontanthjælp, præcis som hans ældre søskende har været det siden de fyldte 18 år. Han har været involveret i kriminalitet gennem en længere årrække og har en baggrund i bandemiljøet. I maj 2012 løslades han efter at have været i fængsel i omkring tre år med afsoninger af flere omgange, herunder otte måneder i isolation. Namir har i årenes løb haft et stort misbrug af hash og stoffer.

Namirs allerstørste ønske er at få et liv uden kriminalitet og misbrug. Han ønsker en normal ungdom og at spille en positiv rolle i samfundet, også for hans families skyld. Efter løsladelsen deltager Namir i et ti-måneders højskoleophold, hvor han har fem timers mentorstøtte om ugen. Under højskoleopholdet er han desuden tilknyttet en aktør, som arbejder med misbrugsbehandling, aggressiv adfærd og sociale kompetencer. Sideløbende med højskoleopholdet får Namir udarbejdet en uddannelsesplan i samarbejde med UU-vejlederen. Namirs ønske er at blive tømrer, for han er god til det med hænderne. Han tilmeldes derfor grundforløbet på en erhvervsskole. Grundforløbet bevilges som et forrevalideringsforløb.

Da Namir starter på grundforløbet, har han en social- og erhvervsmentor tilknyttet, som skal hjælpe ham med at få en god overgang mellem højskole og erhvervsskole, og med at fastholde ham i uddannelsen. Namir får desuden bevilget et kørekort, så han har bedre forudsætninger for at få en praktikplads hos en tømrermester.

Ved afslutningen af højskoleopholdet står han uden bopæl. Det giver Namir store frustrationer, og han er ved at miste motivation og håbet på, at han kan få skabt et bedre liv for sig selv og sin familie. Men i oktober 2013 får han ved støtte fra mentor og sagsbehandler endelig en bolig.

Namir har undervejs i forløbet haft perioder med fravær og konflikter med lærere og andre elever. Der er også undervejs konflikter i og med Namirs familie, som påvirker ham, og giver ham ustabile perioder. I disse perioder, har han været tæt på at genoptage en tilværelse med kriminalitet og misbrug. Men ved hjælp af en stor indsats fra uddannelsesinstitutionen, støtte fra mentoren og løbende justering i uddannelsesplanen, lykkes det at fastholde Namir i uddannelse. Det har også betydet meget for Namirs udvikling, at der ingen udskiftninger har været i det netværk af personer, han har haft kontakt til i indsatsen. Særligt mentoren får han opbygget en tæt og tillidsfuld relation til, hvilket gør ham tryk.

I foråret 2014 afslutter Namir grundforløbet på tømreruddannelsen og starter efterfølgende i praktik hos en tømrer på ordinære vilkår.

ViTo i Gentofte Kommune fungerer som et samarbejdsorgan på tværs af Jobcenter, Ungecenter, Børn & Familie, Team Integration og Skole/ Fritid. Repræsentanterne fra disse forvaltninger kaldes i ViTo under ét for ”koordinatorgruppen”.

Koordinatorgruppen i ViTo arbejder på, at integrationsindsatsen bliver bedre og mere gennemskuelig for kommunens flygtninge/ flygtningefamilier. I løbet af den enkelte flygtninges første tid i Gentofte Kommune bliver der underskrevet en samtykkeerklæring, som gør det muligt at samarbejde på tværs af forvaltninger og faggrupper.

Koordinatorerne taler sammen om, hvem der skal være den koordinerende sagsbehandler i den enkelte sag, alt efter hvor det vurderes, at arbejdsmængden bliver størst. Det kan fx være i Ungecenteret, Jobcenteret eller i Børn & Familie, hvis der er særlige hensyn at tage i forhold til børnene i familien. Derudover sidder skolen med som repræsentant fra kommunens basistilbud i dansk som andetsprog, hvilket betyder, at flygtningebarnet eller den

unge hurtigt kommer i det relevante skoletilbud.

Hver anden uge afholdes sparringsmøder, hvor der foruden koordinatorgruppen deltager sundhedsplejerske, repræsentant fra forvaltningen kaldet Sociale Institutioner, boligteamet, samt familiekonsulenter. Der er således mange faggrupper og områder repræsenteret til drøftelser af enkeltsager eller mere generelle flygtningeproblematikker.

ViTo's indsats virker primært fordi der er en tæt dialog mellem de forskellige forvaltninger og faggrupper. Alle kender alle og har fået sat ansigt på hinanden. Alle ved, hvem der skal gribes fat i, i en given situation. ViTo's arbejde er kendetegnet ved høj faglighed på tværs af mange forvaltningsgrene og en uformel tone.

Frederikshavn

Mit Liv Mit Ansvar

Socialfobi, angst, depression, personlighedsforstyrrelser og et omfattende misbrug. Det er, hvad Poul kæmpede med hver eneste dag. Men gennem tæt støtte til behandling af misbruget blev han klar til at skabe den forandring, han så gerne ville.

Poul er en ugift mand på 47 år, som siden 2008 har været på offentlig forsørgelse. Han er diagnosticeret socialfobi, angst, depressionstilstand og personlighedsforstyrrelser. Poul har gennem flere år været i et destruktivt misbrug og har ikke evnet at drage omsorg for sig selv. Han lever i en særdeles uhensigtsmæssig og mangelfuld bolig, og har stort set kun det tøj han står i. Soveværelset og alle skabe i lejligheden er fyldt op med ølflasker, øldåser og vinkartoner. Sengen er også fyldt med ølflasker, så Poul sover på en lille, ødelagt og beskidt sofa i stuen.

Poul har i løbet af sin tid på offentlig forsørgelse prøvet at starte op i flere praktikker, men flere af dem stopper før tid, fordi Poul får tilbagefald og derfor er meget ustabil i sit fremmøde.

I maj 2013 starter Poul i Frederikshavns Kommunes projekt "Mit Liv Mit Ansvar". Det første praktiske mål er at hjælpe Poul med at få skabt et overblik over sin situation og få struktur på dagligdagen. I et samarbejde med Poul selv, bliver lejligheden gjort ren, møbleret og gjort til egnet menneskebolig igen. En gang om ugen får Poul besøg af en hjemmehjælper, som hjælper ham med at tage medicin, gøre rent og vaske tøj. Han får desuden besøg af en bostøtteperson en gang om ugen. Poul begynder at føle, at han får skabt et godt fundament. Han har nu en lejlighed han er stolt af, et sted der er rart at være, og et sted hvor han har lyst til at have besøg af familien.

Gennem samtaler flere gange om ugen om stop og kontrol af sit misbrug, accepterer Poul efter tre uger, at starte i et misbrugscenter. Pouls sagsbehandler følger ham tæt mens han er der. I juni 2013 stopper Poul med at drikke. Han har fået det langt bedre med sig selv og føler sig tryk. Han vil gøre alt for at fastholde den positive udvikling.

Undervejs i forløbet takker Poul ja til at blive tilknyttet værestedet Fontænehuset (se boks på side 14). Poul udarbejder i samarbejde med sagsbehandleren et skema over mødetider og opgaver, så han kender sit dagsprogram og altid ved, hvad der skal ske hvornår. Han er rigtig glad for det overblik, det giver. Han hjælper til i værestedets køkken, og lærer på den måde langsomt, en smule om, at lave mad. Han begynder også så småt at lave mad til sig selv derhjemme. Snart begynder han også at gøre rent og rydde op. Han føler sig værdsat og respekteret af de andre medlemmer i Fontænehuset. For første gang i mange år føler han sig som en del af et fællesskab.

I efteråret 2013 giver Poul selv udtryk for, at han nu er klar til at komme i virksomhedspraktik. Han har tænkt på, om det kunne blive i et stort dagligvarehus, der ligger i nærheden. Der tages kontakt til stedet og de siger ja til at få Poul i praktik. Poul er glad og spændt på at komme i gang. Han er meget nervøs, men føler en tro på, at det nok skal blive godt.

Efter noget tid går Poul op til 24 timer om ugen. Det viser sig at være for meget. Han føler sig total udmattet og kan ikke rigtig få dagligdagen til at hænge sammen. Han er udbrændt og ked af det, og begynder at fokusere på fejl hos sig selv. Der begynder at vise sig tegn på, at Poul igen kan finde på at ty til alkohol for at dulme sin angst og usikkerhed. Han begynder at isolere sig i hjemmet igen, og kommer heller ikke længere i Fontænehuset.

Poul bliver derfor sat ned til 20 timer igen. Praktikstedet oplyser, at han er blevet mere sig selv igen og at han igen klarer arbejdet tilfredsstillende. Det er tydeligt, at han har behov for tid til restitution for at kunne holde fokus på arbejdet, og det er altafgørende for ham, at han fortsat kan komme i Fontænehuset.

På praktikstedet er de meget tilfredse med Pouls indsats. De siger, at de ikke har haft så stabil en medarbejder før, og de kan se, at han har gennemgået en stor udvikling. Kommunens rehabiliteringsteam indstiller Poul til et fleksjob, og praktikstedet vælger at oprette et fleksjob til Poul. Han har en støttekontaktperson hos kommunen, som han altid kan kontakte, hvis han har behov for det.

Projekt "Mit Liv Mit Ansvar" i Frederikshavns Kommune er for borgere langt fra arbejdsmarkedet.

Projektets målgruppe er kendetegnet ved, at der allerede har været forsøgt uddannelse, virksomhedspraktik eller intern aktivering, uden held.

Det kan for eksempel være fordi borgeren ikke viser fremmøde eller har en belastet opvækst/social baggrund, udbyttefattig skolegang, tendens til psykisk skrøbelighed, overforbrug af rusmidler, negative forventninger til fremtiden, ringe selvværdsfølelse, med mere.

Forløbet går ud på at skabe kontakt til borgere i en målgruppe, som kommunen har haft svært ved at holde kontinuerlig kontakt til. Det er typisk borgere, der er på kanten af at være indsatsparate og har brug for mentorstøtte eller støttekontaktperson.

"Mit Liv Mit Ansvar" er delt op i fire faser:

Fase 1 koncentrerer sig om at få skabt en holdbar kontakt og opbygning af en tillidsfuld relation til borgeren gennem den første tid, med minimum to møder om ugen af ca. 1-2 timers varighed. Herefter startes et forløb med motiverende samtaler. Gennem samtalerne er der fokus på at få et godt indblik i borgerens problematikker samt at medvirke til, at borgeren bliver klar til deltagelse i efterfølgende faser. Der benyttes ofte "sokratisk dialog" i samtalen (se boks på side 14).

Fase 2 er en stabiliserende og udviklende fase, hvor der tages udgangspunkt i de ressourcer borgeren har. Der fastsættes mål og delmål, som kan justeres hen ad vejen. Målene fastsættes altid sammen med borgeren, så borgeren gennem de enkelte delmål får en oplevelse af succes og mod på mere af samme skuffe. Der gøres i denne fase ofte brug af Fontænehuset (se boks på side 14).

Fase 3 består primært af virksomhedspraktik hos en privat arbejdsgiver eller skolestart med eventuel deltagelse i personlig udvikling/motiverende samtaler. Der gives mulighed for mentorstøtte og der sker tæt opfølgning i praktikken med beskrivelse af udvikling og de opnåede mål.

Fase 4 fokuserer på overgang til ordinær ansættelse, ansættelse med løntilskud, virksomhedsrevalidering, fleksjob, SU eller andet.

Indsatsen i "Mit Liv Mit Ansvar" handler om at skabe en tillidsfuld stærk personlig relation til borgeren, så han/hun føler sig hørt og forstået. Udfordringerne i sagen bliver taget i den rækkefølge, der er borgerens prioritet. Kontakten med borgeren består primært af motiverende samtaler i eget hjem, hvor hjemmeopgaverne, fra gang til gang, er at arbejde på en løsning på det problem, der er mest påtrængende, og først når borgeren reelt har forsøgt at løse problemet og selv beder om hjælp til den praktiske løsning, går konsulenten ind i samarbejdet med borgeren om løsningen.

Metoden virker, fordi konsulenterne i projektet har mange års erfaring med de udsatte målgrupper, og evner at skabe og opretholde en vedvarende kontakt til målgruppen. Desuden er konsulenterne i stand til at improvisere. Borgeren bliver set, mødt og forstået i hans/hendes egen virkelighed og projektet bæres af en stærk overbevisning om, at alle borgere inderst inde ønsker at leve "det normale liv" og gerne vil forandring.

Den sokratiske dialog er en metode ud fra kognitiv praksis, hvor der hele tiden spørges undrende ind til borgeren, for derved at få ham/hende til at reflektere over det, han/hun tænker. For eksempel: "Hvis du selv kunne ønske, hvad du skal i gang med, hvad tænker du så, det kunne være? Hvad og hvem tænker du, kunne hjælpe dig frem til det ønskede mål? Hvis dit ønske bliver opfyldt, hvad ville dette så forandre hos dig?". Der stilles hele tiden "hv"-spørgsmål, men der spørges aldrig "hvorfor".

Fontænehuset er et værested/klubhus og en arbejdsplads for borgere, som har psykiske problemstillinger, og som har behov for socialt samvær og aktiviteter i fællesskab. Det er ikke en traditionel behandlingsinstitution, men et arbejdssted, hvor ligeværdighed, åbenhed og omsorg er i fokus.

I Fontænehuset er man medlem i modsætning til at være patient eller klient, hvilket understreger, at det er frivilligt at deltage. Livet i Fontænehuset bygger på et fællesskab, hvor man er ventet, ønsket og nødvendig. Man kommer af egen lyst og motivation og får hjælp og støtte til at opsætte og nå realistiske mål.

Det primære mål for medlemmerne er at vende tilbage til/indtræde på arbejdsmarkedet eller på en uddannelse.

At tage ansvar for eget liv

"Man skal ville ændre sig, man skal erkende, at der er noget galt med en. Hvis du ikke kan se, at der er noget galt med dig selv, kan de ikke hjælpe dig."

Natacha, 31 år

"Så sagde de (på kommunen, red.), "Hold da op, her er sgu én, der vil noget. Den klient eller hvad sådan en hedder, borger, må vi ikke tabe på jorden, hun er det man kalder en ildsjæl." ... Nu er jeg heldigvis stærk nok til at sige, at jeg ikke vil sidde i det her hul, så jeg kom selv op. Men andre har ikke min styrke."

Annette, 51 år

"Så har jeg været gået ned med depression og har døjet meget med stress, hvis man kan sige det sådan. Jeg har også haft en længere periode, hvor jeg slet ikke kunne huske noget overhovedet og havde kronisk næseblod og jeg ved ikke hvad. Men det endte også med, at jeg fik hevet mig selv op, og i stedet for at kigge alt for langt tilbage eller for langt frem, lever jeg sådan lidt mere dag for dag." **Thomas, 27 år**

"Jeg havde rigtig meget fravær, fordi jeg havde ondt i maven når jeg vågnede om morgenen, og så var jeg bare dårlig – og så blev jeg hjemme på grund af de mindste ting, fordi jeg ikke havde lyst til at tage af sted. Men nu tager jeg af sted, selv hvis jeg har det dårligt, og så siger jeg på skolen, at jeg har det dårligt." **Alma, 20 år**

"Mit liv har været meget indviklet. Jeg kommer fra et misbrugshjem, jeg har været udsat for seksuelle overgreb, voldtægter, og jeg har været meget aggressiv i mine teenageår. Så da jeg mødte Steen (mentoren, red.), var jeg meget sådan, at det var synd for stakkels lille mig og hele verden var imod mig. Og jeg tog på ingen måde ansvaret for mit eget liv, det var alle andres skyld, og det var dem, der skulle gøre det. Der fik Steen mig så på en eller anden måde, til at indse, at det måske ikke var helt holdbart i længden." **Louise, 26 år**

"Jeg tror bare, at jeg har haft svært ved at tage mig sammen, og så mister man også troen på sig selv, når man har været flere steder og bliver ved med at droppe ud. Så kommer man tilbage hertil, og så føler man bare, at man er en fiasko og så skal man kæmpe sig ovenpå igen, altså igen, ik! Så nu tænkte jeg, aj, nu bliver jeg bare nødt til at fuldføre det!" **Catja, 24 år**

Stevns

Relationen er afgørende

Louise er 26 år og kommer fra et misbrugshjem. Hun har været udsat for seksuelle overgreb, hvilket gjorde, at hun i teenageårene var meget aggressiv og udadreagerende. Siden havde hun rigtig svært ved at finde sit ståsted i livet.

Louise har forsøgt sig med en masse uddannelser, men har oplevet nederlag hver gang. Da hun møder sin mentor Steen første gang, er hun negativt indstillet fra start. Hun kan ikke se, hvad en mentor skal kunne gøre for hende, og hun frygter, at hun bliver sendt ud i al muligt, som hun ikke er klar til.

Men Steen tager det i Louises tempo. Hun føler, at Steen møder hende lige der, hvor hun er. Hun kommer fast hos Steen et par gange om ugen, nogle gange snakker de om vind og vejr, og andre gange er samtalerne mere alvorlige og dybe. Nogle gange føler Louise, at det er svært, når Steen stiller krav

til hende. Han beder hende om at reflektere over deres snakke fra gang til gang. Hun prøver så godt hun kan, men det kan være svært at sætte ord på tingene. Louise fortæller, at hun er ærgerlig over, at hun aldrig fik sin afgangseksamen, og nu skal det bare være! Steen mærker Louises drive og siger "Hvis du tror på det, tror jeg også på det!". Louise består med et flot gennemsnit.

Hun er motiveret for at snakke uddannelsesdrømme igen, og vil gerne prøve at stå i butik. Hun kommer i praktik i en lokal skobutik og elsker det. Drømmen er nu en handelskoleeksamen.

Natacha er en ung kvinde på 31 år. Hun har haft nogle traumatiserende oplevelser i sin barndom som gør, at hun som voksen har haft meget lavt selvværd. Hun ved ikke, hvad hun vil. Hun har problemer med sin omgangskreds, og føler hun er ved at miste sig selv. Forholdet med kæresten krakelerer også.

Natacha har altid været god til at stille en facade op og smile, og lade som alt er fint. Hun er ikke god til at åbne sig op for andre. Så da hun møder sin mentor Steen, tager det lidt tid for ham at knække facaden. Men Steen bliver ved, og stiller de rigtige spørgsmål i det rigtige tempo. Da facaden endelig knækker, går det op for Natacha, hvad hun har båret rundt på i alle de år. Det går op for hende, at hun faktisk har det rigtig dårligt.

Natacha åbner sig op for Steen og fortæller, at hun tidligere har været langt ude på stoffer, og at hun føler sig i vildrede. I samtalerne tager de fat på den fortælling, Natacha har skabt om sig selv, og de handlinger, der bremser hende. Hun starter samtidig i et motionscenter. Her sørger hun for at komme

meget tidligt om morgenen, så der stort set ikke er andre mennesker. Hun bliver angst i store forsamlings.

Natacha har tidligere forsøgt at gennemføre flere uddannelser, men er altid sprunget fra. Det var bare ikke rigtig det. Men hun har altid drømt om at blive blomsterdekoratør, for hun er meget kreativ. Steen og Natacha arbejder videre mod den drøm – i Natachas tempo. I motionscenteret er Natacha begyndt at komme om eftermiddagen. Hun føler sig ikke længere utryk ved de mange andre mennesker.

Natacha er i dag kommet i praktik hos en blomsterhandler og har fået en elevplads i butikken, hun snart skal i gang med.

I Stevns Kommune har man stort fokus på mentorer som afgørende for borgernes udvikling. Tilgangen til borgeren er fra start anerkendende, tryk og tillidsskabende. Mentorerne arbejder ud fra mantraet om, at ingen forandring kan begynde, før det tillidsfulde rum er skabt.

Der er i visitationen fokus på at skabe det rette match mellem borger og mentor. Alle mentorer har hver deres særlige styrker og erfaringsområder, og det er vigtigt, at disse styrker matcher borgerens udfordringer og at kemien er god. Hvis et mentor-mentee par kører fast, sker der straks et mentorskift.

Når der er skabt tillid mellem borger og mentor, arbejdes der på at afdække borgerens udfordringer. Her benytter man en skala-tilgang, så borgeren får sat ord på præcis, hvor meget udfordringerne fylder. Er en udfordring for eksempel en 9'er på skalaen, overskygger den alt andet, og skal sænkes til en 2'er, før der kan fokuseres på næste skridt. Der snakkes i samtalerne om, hvilke udfordringer, der er i det sociale, det fysiske og det psykiske rum.

Der er i relationen til borger stor fokus på at skabe og synliggøre selv de mindste succeser. Erfaringen er, at motivationen er skrøbelig, og at det er afgørende, at barren ikke sættes for højt fra start. I stedet arbejdes ud fra "de små skridt". Ofte benyttes visuelle værktøjer til at få borgeren til at se den forandring, der er sket. Eksempelvis kan udviklingen tegnes i en kurve. Det er mentorernes erfaring, at mange borgere faktisk først rigtig ser udviklingen, når fremskridtene visualiseres for dem. På baggrund heraf drøftes, hvor borgeren var, hvor borgeren er og hvordan borgeren forestiller sig, kurven ser ud fremover.

Mentorerne påtager sig fra start tovholderrollen. Alle relevante aktører, eksempelvis kriminalforsorg, læge og psykolog, tages med på råd og inddrages, hvor det er nødvendigt. Dette gælder også inddragelse af borgerens familie. Der tænkes også meget i rammerne for samtalerne. Eksempelvis er erfaringen, at

samtaler med borgere med social angst kan foregå som en walk-and-talk i skoven.

Når borgeren er kommet ud af offentlig forsørgelse, er der altid et efterværn, så borgeren ikke oplever at blive 'sluppet' fra den ene dag til den anden. Borgeren kan fortsat få støtte fra mentoren, hvis han/hun ønsker det. Borgeren skal føle sig tryk ved, at døren altid er åben og at man bliver grebet, hvis man falder.

Relationen er afgørende

"Det bedste har været den støtte og opbakning, jeg har fået fra Steen (mentoren, red.), det der med, at det er ok at ligge ned, bare man rejser sig op igen. Selvom jeg har haft dage, hvor jeg bare kunne klare hele verden, kom jeg hurtigt ned i et sort hul. Der havde jeg en mani med at blive nede. Og uha uha, det er synd for mig, jeg var jo ofret. Nu kan jeg sige: "bare give mig et par på hovedet, jeg kan bare rejse mig igen!" ... Hvis det ikke havde været for Steen, ved jeg ikke, hvor jeg ville være henne i dag. Jeg var langt ude, også med stoffer og ting og sager." **Natacha, 31 år**

"Han (mentoren, red.) har troet på mig, hele vejen igennem, og har støttet op om mig ligegyldig hvad. Jeg havde ikke nogen afgangseksamen, så det meddelte jeg ham for nogle år siden, at nu ville jeg kraftedme have den afgangseksamen, og det var han ikke sådan helt sikker på, at jeg var klar til, men han valgte alligevel at sige, at når jeg troede på det, så gjorde han også. Og jeg kom igennem med et superflot gennemsnit, og når hele lortet var ved at vælte for mig på hjemmefronten, så ringede jeg til Steen." **Louise, 26 år**

"Ja, ellers ved jeg sgu ikke, hvor jeg var havnet henne, hvis jeg ikke havde haft ham (mentoren, red.), for det var både personlige ting og jobmuligheder og alt muligt. Så det er også ham, der har fået mig videre til psykiatriafdelingen, fordi jeg har ADHD og sådan, og fordi jeg ikke gad tage piller. Det er ham, der har fået mig overbevist om, at det altså ville være en stor, stor hjælp at gå derude, også med medicinering og sådan noget. For jeg har altid haft det sådan, at jeg skal sgu ikke være på piller hele mit liv, det gider jeg sgu ikke. Det er nedværdigende for mig, i mine øjne, jeg har altid lært at klare mig selv, ik! Så... men det fik han mig til, og det var rigtig, rigtig godt." **Trine, 29 år**

Halsnæs

Arbejdsfællesskaber med fremtidsperspektiv

Phillip er en ung fyr på 25 år, med et maskulint udtryk og tatoveringer. Han er vokset op i en socialt udsat familie, og begyndte allerede i teenageårene at omgås det banderelaterede miljø. Han ønsker efter mange år i bandemiljøet at starte helt forfra og skabe sig et nyt netværk.

Da Phillips mentor møder Phillip første gang, ser hun en ung mand, der har valgt at bryde med sit gamle miljø, relationer og netværk. Han er tydeligt motiveret til at ændre den kurs hans liv har taget, men udtrykker også ærligt, at han er nervøs for, at han grundet ensomhed efter flytningen fra sin gamle kommune søger ind i bandemiljøet igen. Han har brug for at få skabt et nyt netværk uden for bandemiljøet hurtigst muligt.

Phillip bliver hurtigt introduceret for projektet "Arbejdsfællesskaber med fremtidsperspektiv", hvor han får mulighed for at indgå på en arbejdsplads og skabe sig nye netværk. På et møde med mentoren og en virksomhedskonsulent, fortæller han, at han har en drøm om at arbejde i entreprenørbranchen i fremtiden. Phillip deltager efterfølgende i en jobsamtale med en af projektets virksomheder, hvor kemien mellem virksomheden og Phillip viser sig at være god. Så god, at virksomheden ser bort fra deres krav om kørekort og indvilliger i, at have Phillip i praktik hos dem.

Virksomheden er til jobsamtalen ikke i tvivl om, at Phillip vil passe godt ind i virksomheden og oplever det som et perfekt match. Inden Phillips opstart i praktikken kører han med sin mentor ud for at købe arbejdstøj og besøger ligeledes virksomheden for at få styr på alle formaliteterne og finde tryghed i at vide, hvor han skal møde første dag.

Da Phillip starter i praktikken, finder den ene virksomhedsmentor ud af, at han bor tæt på Phillip, hvorfor der hurtigt bliver lavet en aftale om, at Phillip kan køre med mentoren om morgenen. Dette er fra virksomhedens side en bevidst strategi, da deres erfaring er, at unge som Phillip ofte i starten har brug for støtte til at møde til tiden om morgenen. Phillip synes, at snakken ofte falder mere naturligt i bilen.

Phillip giver selv udtryk for, at virksomhedsmentorerne er medvirkende til, at han hurtigt føler sig som en del af arbejdsfællesskabet, blandt andet ved, at han indgår i den almindelige opgaveløsning i firmaet. Han bliver også inddraget i det sociale liv på arbejdspladsen, blandt andet ved at blive inviteret til firmajulefrokosten, og ved at indgå i den interne humor blandt kollegaerne – i Phillips tilfælde positive drillerier for hans manglende stedsans.

Undervejs i praktikken mødes Phillip med jobcentermentoren en gang om ugen, så mentoren har mulighed for at støtte ham i processen. I mentorforløbet er der stor fokus på at måle Phillips udvikling fra møde til møde. Et af måleparametrene er Phillips udvikling af netværk uden for bandemiljøet.

Phillip ønsker nu at uddanne sig inden for virksomhedens arbejdsområde. Der er løbende i praktikken blevet holdt møder, hvor jobcenteret, virksomheden og Phillip har kunnet drøfte praktikken og udarbejde en handleplan. Dette har betydet, at Phillip er blevet forlænget i praktikken, så han nu har været i praktik i fire måneder, fået bevilliget et to-dags opgraderende kursus og et kørekort, da virksomheden har tilbudt en læreplads, hvis Phillip får et kørekort.

I Halsnæs Kommune har man oprettet projektet "Arbejdsfællesskaber med fremtidsperspektiv" på baggrund af, at der i kommunen findes et veletableret bandemiljø, der særligt tiltrækker udsatte unge. Projektets målgruppe er unge, som ikke er medlem af banderne, men hvad de unge selv kalder for "ven-af-klubben".

Formålet med projektet er at motivere de unge til uddannelse gennem tilknytningen til en inkluderende arbejdsplads med fremtidsperspektiv. Samtlige virksomheder i partnerskabsaftalen lever op til et krav om, at de skal indeholde en maskulin kultur, tydeligt hierarki og regler, samt en åbenhed over for at have en målgruppe i praktik, som ofte har plettede straffeattester og misbrug.

Den unge har sideløbende med praktikken en mentor, som støtter op om den unge. I alle mentorforløb bruges progressionsmåling, hvor målene for den unge er fordelt på et antal hovedområder. Under hvert hovedmål aftales nogle aktiviteter, som skal bidrage til, at borgeren når målet. Under hovedområdet "Social" kunne det for eksempel være "udvikling af social identitet", under området "Sundhed" kunne det være "håndtering af misbrug", mens det under hovedområdet

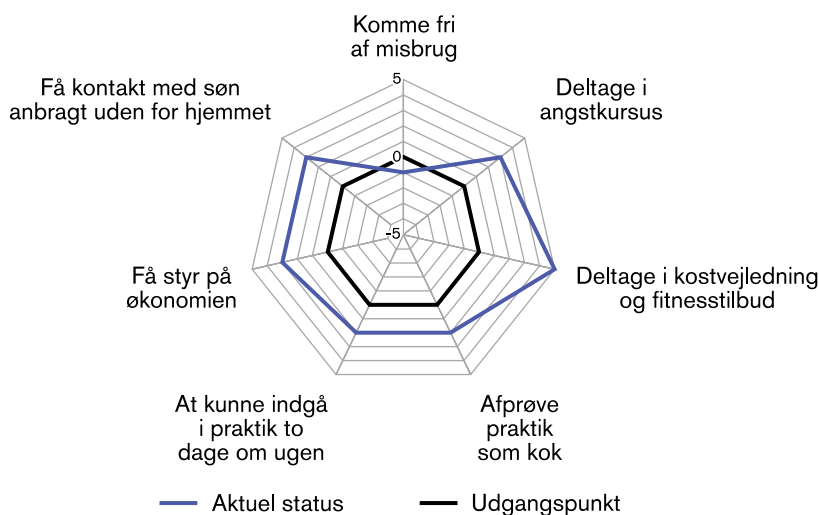
"Beskæftigelse" eksempelvis kunne være "afprøve praktik som kok".

Mentoren vurderer periodevist den unges fremskridt i forhold de opstillede mål og delmål, og kommer med en samlet vurdering af progressionen på hvert hovedområde. Progressionen scores først og fremmest efter en generisk model (der vurderer borgerens behov for støtte), og ud fra følgende værdier:

- 5 til -1 = tilbagegang ift. start
- 0 = status quo
- 1 til 4 = fremgang ift. start
- 5 = målet er nået

Når værdierne er indtastet genereres automatisk en overblikrapport, som illustrerer den unges udvikling på de valgte hovedområder. Som en del af overblikrapporten er blandt andet et "spindelvæv" over borgerens udvikling (se figur).

Borgerens udvikling

Rebild

Projekt Næste Skridt

Peter bruger det meste af dagen foran fjernsynet og snakker kun med sin mor. Han har aldrig fået bugt med det alkoholmisbrug, der startede i teenageårene. En dag får Peter at vide, at han må vælge mellem alkoholen og livet. Peter er nu klar til næste skridt.

Peter er en mand på 36 år. Han har siden teenageårene haft et alkoholmisbrug, som er tiltaget gennem årene og har betydet, at han meget længe intet job har haft. Igennem årene er hans sociale kontakt blevet mere og mere begrænset, og han finder nu sig selv i en form for isoleret tilværelse. Han bruger det meste af dagen på sofaen foran fjernsynet, og den eneste han taler med er sin mor. Peter har tidligere forsøgt at stoppe misbruget, blandt andet ved ophold på behandlingshjem, men hver gang uden held.

På et tidspunkt bliver Peter meget dårlig, og han bliver indlagt på sygehuset. Her får han den besked, at han ikke har lang tid tilbage at leve i, hvis han fortsætter sit misbrug. Vil han leve skal han stoppe helt med at drikke. Her går Alvoren op for ham. Han takker ja til at komme på et behandlingscenter, og denne gang lykkes det ham at slippe ud af misbruget.

Da Peter kommer hjem igen, bliver der sat massivt ind for at undgå, at Peter får tilbagefald. Han får straks tilknyttet en mentor fra Jobcenter Rebild, og starter på forløbet "Næste Skridt", som skal hjælpe ham med at bryde de gamle vaner og få en ny begyndelse på livet. Peters drøm er at komme i arbejde, men de første skridt for Peter er, at tilegne sig basale færdigheder og at komme ud og være social blandt andre. Han skal også lære at blive mødestabil.

Peters forløb i projekt "Næste Skridt" varer i alt tre måneder, og han er nu klar til at deltage i funktionsafklaring på et virksomhedscenter. I starten er han meget usikker og har behov for stabiliteten i at kende arbejdsopgaverne, men efterhånden som han bliver mere tryk i de små arbejdsopgaver, bliver han klar til at påtage sig mere udfordrende opgaver. Peter er i virksomhedscentret i en længere periode, og der sker gradvis en øgning af arbejdstiden. Han føler, at han har mod på mere, og han formår at holde alkoholmisbruget helt på afstand. Efter funktionsafklaringen i virksomhedscentret begynder han derfor i en virksomhedspraktik med pedelhjælperopgaver i samme virksomhed, hvor han har mulighed for medbestemmelse. Næste mål for Peter er at forsøge sig via et fleksjob.

Rebild Kommunes projekt "Næste Skridt", er et forløb for personer, der aldrig har været på arbejdsmarkedet eller, som i lang tid ikke har haft kontakt til arbejdsmarkedet og af forskellige grunde derfor har svært ved at opfylde arbejdsmarkedets krav.

Målet med forløbet er at styrke den lediges sociale kompetencer og viden om egen situation. Der er igennem forløbet også fokus på, at styrke borgerens evne til at mestre eget liv og strukturere egen hverdag. For nogle borgere er basale færdigheder også i fokus, herunder for eksempel personlig hygiejne, samt styrkelse af kompetencer inden for daglig livsførelse (økonomi, madlavning, brug af offentlige transportmidler, kommunikation med offentlige myndigheder, med videre).

Forud for opstart deltager borgeren i en visitationssamtale med sagsbehandler og underviser. På mødet fastsættes de målsætninger, der skal fokuseres på, og der opsættes delmål. Undervejs i forløbet evalueres der på om delmålene er opfyldt, og om der er opstået andre delmål undervejs.

Forløbet består af nogle individuelle moduler og fagmoduler. I de individuelle moduler arbejdes med problematikker, som kan være forskellige fra person til person. Der kan eksempelvis arbejdes med mødestabilitet, arbejdsmarkedsforståelse/kendskab, personlig økonomi, konflikthåndtering, adfærd og kropssprog samt arbejdstempo.

I de faglige moduler indgår x antal timers it-undervisning, kostvejledning og motion, og det er obligatorisk at deltage i fællessamlinger på holdet. Borgeren modtager et "klippekort", hvor hvert overstået undervisningsmodul udløser et klip. Når der ikke er flere klip tilbage er kurset bestået. Klippekortet er et bevis for fremskridtet og er en motivationsfaktor for borgeren.

Ved forløbets slutning afholdes en samtale med borger, sagsbehandler og underviser, hvor der følges op på målsætningerne, og borgeren modtager et læringsbevis.

Gode råd til myndighederne

"De skal møde mig i øjenhøjde og behandle mig som et menneske og ikke et nummer i rækken. Det har simpelthen været det altafgørende. Det der med, at man bare føler, at så bliver der råbt "nummer 11" og så er det ens tur, så tænker man bare, okay tak, jeg er et nummer. Så det får man ikke noget ud af." **Louise, 26 år**

"Et godt råd vil være, at de virkelig skal kæmpe for det – de skal ikke give op. Vi har det med i vores samfund, at rigtig mange bliver tabt på gulvet, og så bliver de glemt. Der, er det bare vigtigt at holde fast. Det er jeg rigtig taknemmelig for, at Lene gjorde med mig. Ellers tror jeg ikke, jeg havde siddet her i dag. Bliv ved, bliv ved!" **Mona, 22 år**

"Det jeg har savnet allermost som voldsoffer er den person, der tager mig i hånden og siger: "kom nu skal du se, nu tager jeg dig lige i hånden, og hjælper dig den vej du skal". Du snakker om et menneske, der virkelig ligger ned, som uden vilje har fået smadret sit liv... De skulle have lyttet noget mere, taget hånd om mig, når jeg kom derop, i stedet for bare at vende ryggen til og sige ja, ja. De skulle ikke have lovet noget, de ikke kunne holde og aldrig have sagt: "det er ikke mit bord." Det er det værste svar jeg nogensinde har fået. Hun skal sige: "det ved jeg ikke, men jeg skal undersøge det.""**Annette, 51 år**

"At de ikke skal sætte folk i en bås, som er, at "de ikke kan selv". De skal se lyst på tingene og se på det, som folk kommer med. Det har jeg oplevet, da jeg havde en anden sagsbehandler, han så negativt på tingene, og det hjælper ikke. Og så skal de høre på, hvad folk siger, det giver mange flere plusser end negativitet." **Aske, 25 år**

"De skal gå mere ind i, hvad man gerne vil, i stedet for at skynde sig med at blive færdig for at den næste skal på bordet. Give sig tid til sine samtaler og høre efter, hvad man gerne vil, i stedet for bare at give én en blanket i hånden og sige, at den skal du bare udfylde og aflevere. Okay, og så en uge efter får man afslag, og så går man op og klager og klager og klager og klager, og så kommer man ikke nogen vegne." **Trine, 29 år**

Vejle

Branchepakker i integrationsindsatsen

Med tre sønner, en psykisk syg mand og fysiske skavanker, har Miriam svært ved at se sig selv på arbejdsmarkedet. Men via et branchepakkeforløb finder hun motivationen og ønsker nu brændende et job i en bager.

Miriam er 30 år og er kommet til Danmark fra Syrien med sin mand og deres tre små sønner. Hun har nok at se til derhjemme, for hendes mand er psykisk syg, og de tre sønner har brug for en masse støtte for at komme godt i gang med deres liv i Danmark – både i skolen og i fritiden.

Miriam har meget ringe skolebaggrund og har svært ved at se sig selv på arbejdsmarkedet. Hun har i et par år været i gang med danskuddannelse og har været i forskellige aktiveringstilbud. Hun kunne godt tænke sig at få et rengøringsjob, men er plaget af forskellige fysiske skavanker, som gør det umuligt.

Miriam og hendes beskæftigelsesrådgiver i Vejle Jobcenter drøfter jobcentrets Branchepakkeforløb og taler om en opkvalificering til en bestemt branche. Miriam vil gerne arbejde i en butik, men ved ikke om hun er dygtig nok. Det aftales, at Miriam kommer i gang med et branchepakkeforløb og første praktik er en "snusepraktik" i Bilkas bagerafdeling, så Miriam kan vurdere, om dette er en branche for hende. Efter fire ugers praktik i bagerafdelingen er Miriam overbevidst om, at dette er lige hendes branche. Hun elsker at være i kontakt med kunderne, og det giver hende også gode muligheder for at udvikle sit danske sprog.

Efter en periode har Miriam tillært sig basiskompetencerne, og er nu klar til at lære endnu mere og tage næste skridt. Hun får blandt andet et hygiejnekursus og lærer flere teknikker. Nu er Miriam ved at være en kompetent medarbejder i bageren, og en kvalificeret ansøger til et ledigt job.

I Vejle Kommune tilbydes alle flygtninge og indvandrere med beskæftigelsesressourcer et branchepakkeforløb, der hurtigt bibringer borgerne motivation og kompetencer, og styrker deres muligheder for ordinær beskæftigelse.

Branchepakkeforløb er en struktureret metode, hvor jobcenteret på forhånd har lavet en analyse af arbejdsmarkedet og arbejder meget bevidst med at opkvalificere nydanskere til specifikke jobåbninger i Vejle.

Konceptet bygger på en erfaring om, at mange flygtninge/indvandrere kun har begrænset kendskab til arbejdsmarkedet. Der arbejdes med at åbne borgerens beskæftigelsesperspektiv og motivationen for job. Det sker blandt andet gennem rådgivning om, hvilke brancher med mange jobåbninger, der er relevante og realistiske for dem. Der rådgives også om, hvilke kompetencer de skal besidde for at komme i betragtning til disse job, og hvilke forløb, der giver dem de nødvendige kompetencer.

Jobcenter Vejle har udviklet seks branchepakker. De består alle af en række fælles principper og fælles struktur. De enkelte for-

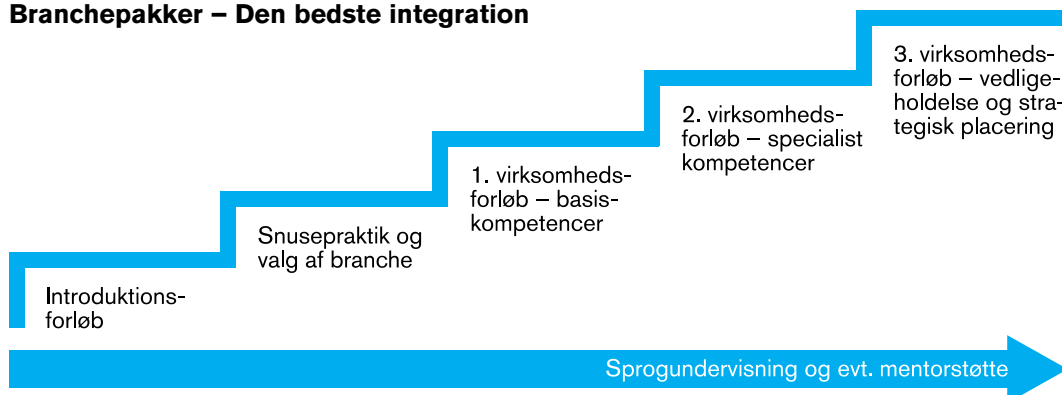
løb kan pakkes, så de i indhold og varighed matcher borgerens behov og muligheder, ligesom støttetiltag, i form af mentorforløb, kan tilknyttes efter behov.

Forløbet starter først, når borgeren er klar – det vil sige når borgeren og sagsbehandleren tror på, at et branchepakkeforløb kan lykkes på et år. Branchepakkeforløbet består af følgende moduler:

Introduktionsforløb: Et fælles otte-ugers introduktionsforløb, hvor borgeren introduceres til branchepakkerne og er på besøg på alle brancheområderne. Borgerens ressourcer afdækkes, og kompetencerne udvikles personligt og fagligt. Endelig træffer borgeren valg af branchepakke.

”Snuse”-virksomhedsforløb: Kortvarige praktikophold på virksomheder, hvor borgerens valg af branche ”virkelighedstestes”.

Branchepakker – Den bedste integration

Kilde: LG Insight

1. virksomhedsforløb: Træning af nogle almene basiskompetencer inden for branchområdet. Der er fokus på både faglige, sproglige og personlige kompetencer.

2. virksomhedsforløb: Træning af tekniske kvalifikationer inden for branchen, herunder gennem deltagelse i arbejdsmarkedsfaglige uddannelser.

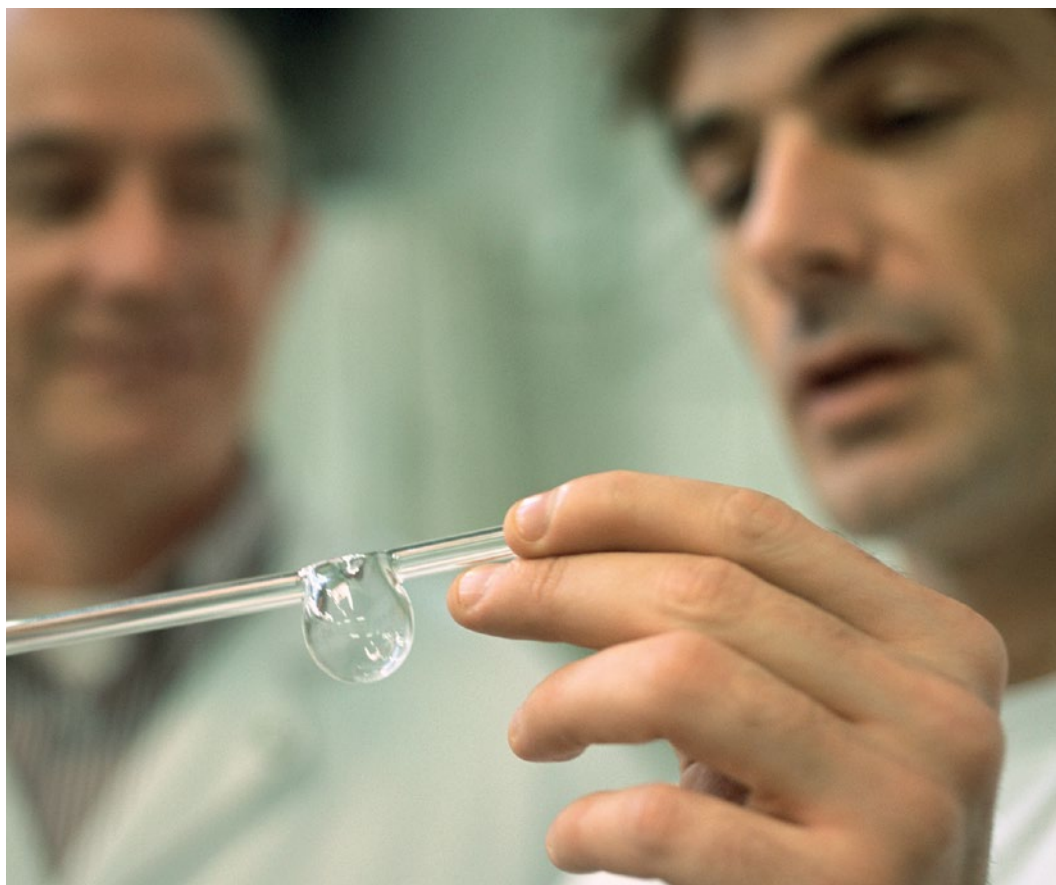
3. virksomhedsforløb: Vedligeholdelse af kompetencer og strategisk placering (geografisk og i delbrancher), hvor der er mange jobåbninger.

Branchepakkerne opbygning er illustreret i figuren.

Et af de vigtigste elementer i forløbet er, at opkvalificeringen sker til et konkret job.

Borgeren har hele tiden fokus på, hvad der skal til, for at påtage sig netop det job. I alle seks branchepakker er der fastlagt målbare niveauer for hvert modul, der skal være opfyldt, før borgeren kan gå til næste modul. Hvert modul er fastlagt i tæt dialog med træningsvirksomhederne. Under hele forløbet gennemføres løbende progressionstest af borgerens kompetencer. Progressionsværktøjet bruges i en dialog mellem borgeren, virksomheden og Jobcenter Vejle.

Efter endt branchepakkeforløb vil borgeren modtage et certifikat for gennemført branchepakke, blive matchkategoriseret som arbejdsmarkedsparat, være berettiget til seks uges selvvalgt uddannelse, og modtage løbende rådgivning vedrørende jobsøgning. Der sker undervejs løbende formidling til ordinær beskæftigelse.

Hvordan skaber man forandring?

"Jeg er rigtig god til at stille en facade op og smile, og spille, at jeg har det fint. Det tog et stykke tid for Steen (mentoren, red.) at knække det. Jeg er ikke typen, der åbner sig op for andre... Men Steen blev ved. Han kom med nogle spørgsmål og sagde nogle ting, og så faldt facaden. Og så kunne jeg godt se, at jeg havde det jo ikke godt. Han sendte mig ikke ud i noget, før jeg var sikker på, at det var det, jeg ville. Ligegyldigt hvad det var, kunne jeg komme tilbage til Steen. Vi tog det i mit tempo." **Natacha, 31 år**

"Jeg har haft mange svære situationer og jeg har for eksempel været udsat for overfald og det gav noget depressiv frygt, kan man kalde det. Og inden da led jeg faktisk også af angst – social angst og præstationsangst. Så jeg har været på en fobi-skole og på kursus i angst, depression og stress. Så jeg har haft meget om "lær dig selv at kende". Det betyder, at jeg ikke længere har social angst og jeg er gået fra at være meget indelukket til at være meget udadvendt. Nu kan jeg sidde og snakke med en helt fremmed person." **Thomas, 27 år**

"Det har noget at gøre med, at lærerne er så gode ved mig. De tager sig tid til mig. Og det er 9. klasse, så det starter på basis det første halve år og så er det g-niveau det næste halve år. Så vi starter fra bunden i alle fag. Det er rart, så jeg kan følge med." **Alma, 20 år**

"Han (mentoren, red.) møder én sådan meget lige, han er ikke dømmende, og han tager sig faktisk den tid, man har brug for. Og så føler man sig ikke bare som et nummer i rækken. Man føler sig faktisk som et menneske." **Louise, 26 år**

"Da jeg kom hernede var det jo fast en eller to gange om ugen. Nogle gange havde vi ikke rigtig noget at snakke om, og så kunne vi bare sidde og snakke om vejret, eller hvad det nu kunne være, og andre gange var det mere alvorligt, ik'. Så det var ikke sådan noget med, at du blev presset ud i, at du bare skal snakke om det og det og det. Man har ligesom selv fået lov til at styre tempoet, ik'." **Louise, 26 år**

"Han (mentoren, red.) var faktisk den eneste, der kunne med mig. Der var ikke nogen, der kunne med mig, fordi jeg har en lidt frembrusende attitude, som de alle sammen siger. Jeg virker meget hård, og jeg bliver sur over ingenting og sådan noget, hvis det ikke lige går efter mit hoved. Så han var den eneste, der kunne. Han er stadig den eneste der kan... Der er bare et eller andet over ham, han gider sgu ikke give slip, han er umulig at ryste af." **Trine, 29 år**

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 33 70 33 70
kl@kl.dk
www.kl.dk

Produktionsnr. 830107
ISBN 978-87-92907-78-3